

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Milana Taubera, soudce Vadima Hlavatého a soudkyně Pavly Klusáčkové ve věci

žalobce: **Myrkvidr s.r.o.**, IČO 01700863
se sídlem Lažanská 1442/6, Praha 5

proti

žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**
se sídlem Vršovická 1442/65, Praha 10

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 11. 2020, č. j. MZP/2020/510/1407,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva životního prostředí ze dne 18. 11. 2020, č. j. MZP/2020/510/1407, a rozhodnutí České inspekce životního prostředí ze dne 5. 8. 2020, č. j. ČIŽP/42/2020/3815, se zrušují a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje:

- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku na náhradě nákladů řízení 3 000 Kč.

Odůvodnění:

Obsah žaloby

1. Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a bylo potvrzeno rozhodnutí České inspekce životního prostředí ze dne 5. 8. 2020, č. j. ČIŽP/42/2020/3815. Prvostupňovým rozhodnutím byla žalobci dle § 4 odst. 2 zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa (dále jen „zákon č. 282/1991 Sb.“), uložena pokuta ve výši 12 000 Kč za přestupek podle § 4 odst. 1 písm. c) téhož zákona spočívající ve vytvoření podmínek pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů a ohrožení životního prostředí v lesích. Žalobce se jej dopustil při hospodaření na lesním pozemku p. č. 647 v k. ú. Cunkov, kde se dle lesních hospodářských osnov Tábor, LHC č. 211801, platných od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2021, nachází lesní porost 2Db9. Žalobce v tomto lesním porostu neprovedl v jarních měsících roku 2019 včasnou a účinnou asanaci u nejméně 38 smrků o objemu cca 48 m³, napadených kalamitním škůdcem lýkožroutem smrkovým (dále jen „kůrovec“), čímž umožnil v těchto napadených stromech dokončení vývoje nové generace kůrovce, výlet dospělých brouků a jejich rozšíření do okolních lesních porostů. V důsledku toho došlo a dále dojde k ohrožení dalších stromů kůrovci, k jejich kácení a vzniku nových holin, či k prořezávání lesních porostů a snižování jejich zakmenění. Tímto stavem budou předmětné lesní porosty otevřeny negativnímu působení bořivých větrů a snížena jejich odolnost vůči škodlivým abiotickým činitelům jako jsou vítr, mokrý sníh, příp. námraza, teplotní a srážkové extrémy.
2. Žalobce v žalobě předně uvedl, že nemá žádné zaměstnance a ani nevlastní techniku potřebnou pro provádění lesních prací. Proto pro hospodaření v lese využívá třetí subjekty, které mají odbornou způsobilost vykonávat lesní práce. Žalobce ve správním řízení nezpochyboval zjištění prvostupňového orgánu, tj. skutečnost, že vznikl protiprávní stav. Hájil se však tím, že situace vznikla na vrcholu kůrovcové kalamity a že přes veškerou svoji snahu nedokázal zajistit zpracování stromů napadených kůrovcem.
3. Žalobce měl za to, že nebyly provedeny jím navrhované klíčové důkazy a byla mu správním orgánem fakticky odňata možnost unést důkazní břemeno. Poukázal na své vyjádření ze dne 30. 9. 2019, kde shrnuje, že vzhledem k současné situaci v lesnictví na trhu existuje kritický nedostatek pracovních sil a výrobních prostředků. Žalobce již na jaře 2018 zadal provedení těžby, včetně prioritní nahodilé těžby kůrovcem napadených stromů, kvalifikovanému dodavateli a měl zájem celý smrkový porost smýt. Z důvodů na straně dodavatele, resp. na straně jeho subdodavatelů, které nebylo možné předvídat, byla těžba v dubnu 2019 přerušena, což umožnilo, aby se z nově napadených stromů v následujících jarních měsících vyrojil kůrovec. Žalobce se v inkriminované době pokoušel najít jiného dodavatele, neboť žádné vlastní kapacity pro provedení takových prací nemá. Přes veškeré úsilí (ve formě kontaktování jiných firem) ovšem jiného dodavatele nenašel.

Shodu s prvopisem potvrzuje:

4. Na podporu svých tvrzení žalobce navrhl provedení celkem 19 důkazů, z toho výslech jednoho svědka (pana ████████). Výslech dalšího svědka (pana ████████) navrhl žalobce *in eventum*, pokud by správní orgán neakceptoval jako dostatečný důkaz prohlášení navrhovaného svědka. Prvostupňový orgán tyto důkazy neprovedl a vydal první prvostupňové rozhodnutí. Žalovaný následně svým prvním rozhodnutím zrušil toto první prvostupňové rozhodnutí s tím, že prvostupňový orgán o liberaci rozhodoval na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu a úvahy prvostupňového orgánu jsou nepřezkoumatelné, přičemž řešený případ vyžaduje doplnění dokazování a důslednější vyhodnocení podkladů. Žalobce proto předpokládal, že bude pokračovat dokazování, tj. proběhne výslech svědků a že bude vyzván k prokázání těch skutečností, které podle názoru prvostupňového orgánu musí ještě prokázat, aby byl odpovědnosti za přestupek zproštěn.
5. Žalobce byl výzvou ze dne 20. 1. 2020 vyzván, aby předložil: (i) smlouvu o koupi dřeva tzv. nastojato; (ii) smlouvy s dodavateli (subdodavateli) prací, popřípadě jakým způsobem byly ukončeny; (iii) důkazy (např. e-maily, či jiná korespondence, či přehled konkrétních firem) o tom, kdy a jakým způsobem byly osloveny další firmy za účelem zpracování a asanace kůrovci napadených stromů na jaře roku 2019, dále zda byla poptávána i samostatně asanace předmětné kůrovcové hmoty (např. pokácení, chemické ošetření, či mechanické odkornění).
6. K bodu (i) žalobce doložil smlouvu ze dne 12. 4. 2019 a vydanou fakturu č. 2019-04. K bodu (ii) žalobce uvedl, že těmito důkazy sám nedisponuje, avšak disponuje jimi pan ████████. Žalobce tedy opakovaně navrhl výslech pana ████████ a též navrhl, aby prvostupňový orgán další důkazy vyžádal u pana ████████. K bodu (iii) žalobce navrhl provést výslech osmi svědků. Výslech dalších osob navrhl *in eventum*. Jednalo se v obou případech o osoby, u kterých poptával provedení příslušných prací (tj. buď vytěžení, nebo asanaci stromů napadených kůrovcem). Uvedené firmy kontaktoval buď pan ████████ coby zástupce žalobce, anebo jednatel žalobce pan ████████. Kontakt probíhal telefonicky, jak je v daném oboru obvyklé. Žalobce si též výslovně vyhradil právo být přítomen výslechům a klást svědkům otázky.
7. Žalobce podotkl, že s ohledem na okruh otázek vymezených výzvou byl přesvědčen, že ostatní skutečnosti uvedené dříve v podání žalobce ze dne 30. 9. 2019 jsou prokázané. K překvapení žalobce prvostupňový orgán ve věci dále nejednal a neprovedl již žádný další úkon, zejména nevyslechl žádného svědka a nezaslal žalobci žádnou další výzvu, resp. poučení týkající se důkazů a jeho důkazního břemena.
8. Žalobce měl za to, že určení rozsahu důkazního břemena leží na správním orgánu. Účastník nemůže předjímat myšlenkové postupy správního orgánu a náhodně se pokoušet zaplnit veškeré mezery, které v předkládaných důkazech správní orgán spatřuje nebo může spatřovat. Žalobce upozornil např. na str. 4 prvostupňového rozhodnutí, kde je mu vytýkáno, že neprovedl žádná jiná opatření k zamezení rozšiřování kůrovců – odchyt kůrovců pomocí feromonových lapačů. Prvostupňový orgán žalobci nikdy nesdělil, že bez prokázání instalace feromonových lapačů neunese důkazní břemeno. Pokud by tak učinil, žalobce by svá tvrzení doplnil a předložil odpovídající důkazy, kterými by prokázal, kdy, jak a kde feromonové lapače instaloval. Obdobně na str. 7 prvostupňového rozhodnutí prvostupňový orgán uvádí, že žalobce neprovedl žádná preventivní nebo obranná opatření týkající se ochrany lesa v souvislosti s rozšířením kůrovců, které lze provést i bez

Shodu s prvopisem potvrzuje:

specializovaných pracovníků v lesnictví. Prvostupňový orgán dle žalobce ovšem vůbec nespécifikoval, o jaká opatření by se mělo jednat.

9. Téhož vadného postupu se dle žalobce dopustil i žalovaný, jenž na str. 6 napadeného rozhodnutí vytýká žalobci, že ze spisu nevyplývá, že by žalobce vzniklý nepříznivý stav na svém lesním majetku konzultoval s odborným lesním hospodářem panem [REDACTED]. Žalobce opět nebyl v řízení vyzván, aby prokázal, že vzniklý stav na svém lesním majetku konzultoval s odborným lesním hospodářem, resp. co následovalo.
10. Správní orgány opakovaně žalobci vytýkaly, že nezajistil alternativní zpracování stromů napadených kůrovcem, a to a) chemické ošetření pokácených stromů, kdy jsou napadené stromy pokáceny, vytaženy na vhodné místo a tam napuštěny insekticidem; b) mechanické odkornění, což je proces, kdy lesní dělník z pokáceného stromu nejprve sekyrou odstraní větve a potom ručním nástrojem oddělí kůru od kmene stromu.
11. Žalobce byl připraven prokázat výsledkem navržených svědků, že u předmětných dodavatelů poptával jak těžbu napadených stromů s jejich následným odvozem, tak jejich chemickou asanaci, resp. odkornění, avšak z objektivních důvodů neuspěl. Všechny druhy alternativního zpracování stromů vyžadují, aby byly prováděny odborně zdatnými osobami: v obou případech je nejprve nutné pokácení stromů (jednalo se o stromy s průměrnou výškou cca 30 metrů) a následuje jejich ošetření insekticidem (což je nebezpečná chemikálie) nebo odkorněním (jedná se o fyzicky náročnou práci s velmi ostrým nástrojem). Provedení těchto prací nemohl žalobce zajistit svépomocí nebo prostřednictvím nekvalifikovaných osob.
12. Žalobce navrhl výslech osmi svědků, s tím, že se jedná o osoby působící v Jihočeském kraji. Pokud by přitom žalovanému výslech těchto osob nestačil, pak žalobce navrhoval dalších šest svědků z jiných krajů. Prvostupňový orgán na to reagoval tak, že žalobce neupřesnil, kdy byly dané osoby osloveny a co od nich bylo požadováno. Žalobce akcentoval, že je zřejmé, co od daných osob poptával. Písemnou komunikaci doložit nemohl, neboť dané osoby kontaktoval telefonicky. Výpis telefonních hovorů by přitom neprokazoval jejich obsah, proto bylo nutné vyslechnout svědky.
13. Žalobce rozporoval tezi žalovaného, že „z důkazních materiálů nevyplývá, že by společnost po panu [REDACTED] požadovala provedení konkrétních způsobů včasné a účinné asanace kůrovcových stromů, než jejich přednostní vytěžení a odvoz“. To samozřejmě z důkazních materiálů vyplývat nemůže, protože ačkoliv žalobce navrhl výslech pana [REDACTED], správní orgány jej neprovedly. Na str. 7 napadeného rozhodnutí pak žalovaný na jednu stranu žalobci vytýká, že bylo na žalobci, aby prokázal existenci liberačních důvodů, na druhou stranu tvrdí, že nebylo „povinností inspekce provádět za účelem upřesnění či doplnění vpředu uvedených tvrzení společnosti další dokazování, spočívající např. ve výsleších v seznamu uvedených subjektů“.
14. Žalobce se ohradil proti tvrzení prvostupňového orgánu (str. 8 prvostupňového rozhodnutí), že „v regionu je řada dalších firem, které zřejmě osloveny nebyly a byly schopné provést pokácení kůrovcového dříví, asanaci kůrovcového dříví odkorněním či chemickým ošetřením, či její přiblížení. Provedení navržených výsledků svědků považuje ČIŽP jako nadbytečné a návrh společnosti považuje jako účelový protahující řízení“. Žalobce by tedy musel patrně doložit, že poptal všechny firmy působící v regionu, což se mu samozřejmě nemůže povést. Žalobce poznamenal, že poslední podání před prvostupňovým orgánem učinil dne 6. 3. 2020, a prvostupňovému orgánu trvalo několik měsíců, než vydal své

Shodu s prvopisem potvrzuje:

rozhodnutí, o účelovém protahování řízení ze strany žalobce tedy nemůže být řeč. Toto osočení žalobce mělo dle názoru žalobce jen racionalizovat nezákonný postup prvostupňového orgánu – nevyslechnutí svědků.

15. Žalobce se domníval, že obecná (procesní) poučovací povinnost správního orgánu dle § 4 odst. 2 správního řádu v sobě mimo jiné zahrnuje povinnost poučit obviněného o jeho důkazním břemenu (resp. o břemenu tvrzení), přičemž tato poučovací povinnost není užší nežli poučovací povinnost soudu podle § 118a občanského soudního řádu. Žalobce proto odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu týkající se tohoto ustanovení (sp. zn. 26 Cdo 3959/2018, sp. zn. 27 Cdo 3528/2018, sp. zn. 32 Cdo 2441/2017, sp. zn. 22 Cdo 904/2015, sp. zn. 30 Cdo 1124/2013, sp. zn. 21 Cdo 408/2003).

Vyjádření žalovaného

16. Žalovaný navrhl žalobu zamítnout. Žalovaný se vyhodnocením opodstatněnosti předložených liberačních důvodů a vypořádáním všech navržených důkazů ze strany prvostupňového orgánu zabýval na str. 4-7 napadeného rozhodnutí. Tvrzení, že se žalobce marně pokoušel zajistit provedení potřebných prací, nebylo žalobcem, a to ani po výzvě prvostupňového orgánu, podloženo důkazy, že žalobce vynaložil veškeré úsilí, které bylo po něm možné spravedlivě požadovat, aby přestupku zabránil. Žalovaný též považoval za dostatečným způsobem zdůvodněné, proč prvostupňový orgán k provedení většiny důkazů, zejména pak výsledků navržených svědků, nepřistoupil.
17. K výsledku pana ██████ nebylo přistoupeno proto, že otázku, zda lze některá tvrzení žalobce (žalobce nezanedbal svou povinnost pravidelně les kontrolovat; žalobce nedisponuje vlastními kapacitami pro provádění lesních prací) považovat za důvody k liberaci, lze vyhodnotit na základě žalobcem předložených podkladů. Těmito podklady jsou „Prohlášení pana ██████ pro účely přestupkového řízení“ ze dne 19. 9. 2019, „Smlouva o koupi dřeva nastojato“ ze dne 12. 4. 2019 a „faktura č. 2019-04“ na dřevo odebrané panem ██████ v roce 2018. Výslech jednatele žalobce pana ██████ byl žalobcem navržen pouze jako alternativa v případě, kdy by inspekce neakceptovala jako dostatečný důkaz jeho prohlášení.
18. Co se týká návrhu žalobce na provedení výsledků osmi konkretizovaných svědků, příp. dalších šesti blíže neoznačených osob, za účelem prokázání liberačního důvodu (žalobce se snažil zajistit provedení potřebných prací u jiného dodavatele, ale neuspěl), prvostupňový orgán k provedení jejich výsledků nepřistoupil z důvodu, že předložený seznam oslovených osob neobsahoval požadované upřesnění, tj. kdy byly předmětné subjekty žalobcem (nebo třetí osobou) kontaktovány a jaké činnosti byly u nich poptávány.
19. Žalovaný poznamenal, že z právního názoru obsaženého v prvním rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zrušeno první prvostupňové rozhodnutí, vyplývá, že prvostupňový orgán měl pokračovat v dokazování. Nelze však dovozovat, že prvostupňový orgán měl povinnost provést výsledky žalobcem navrhovaných svědků, či povinnost vyzvat žalobce k prokázání těch skutečností, které musí ještě prokázat, aby byl odpovědnosti za přestupek zproštěn. Tvrzení žalobce, že určení rozsahu důkazního břemene ve věci prokazování liberace leží na správním orgánu, je liché. Správní orgány nejsou povinny účastníkovi radit, jak má v řízení hájit svá práva.
20. Co se týká doplnění konkrétních důkazů, k jejichž předložení byl žalobce vyzván přípisem ze dne 20. 1. 2020, žalovaný setrval na svých závěrech uvedených ve druhém a třetím

Shodu s prvopisem potvrzuje:

odstavci na str. 7 napadeného rozhodnutí. Nebylo povinností prvostupňového orgánu, aby si sám opatroval důkazy, kterými disponuje bývalý smluvní partner žalobce pan [REDACTED]. Stejně tak nebyl prvostupňový orgán povinen předvolat navržené svědky, aby žalobce mohl pokládáním konkrétních otázek dostat požadavku prvostupňového orgánu ozřejmit, kdy a jakým způsobem žalobce předmětné firmy oslovil a jaké konkrétní činnosti u nich poptával. Bylo na žalobci, aby vyžádané informace poskytl, a poté bylo na prvostupňovém orgánu zvážit, které z navržených svědků předvolá (nebo zda vůbec) za účelem ověření tvrzení žalobce. Jelikož žalobce požadované informace nepředložil, nebylo například možné vyhodnotit, zda žalobce subjekty oslovil včas (tzn. v době, kdy ještě bylo možné a účelné vzniku protiprávního stavu zabránit) a jaké konkrétní činnosti subjekty odmítly provést (tzn., zda mohly zajistit provedení veškerých poptávaných činností, či pouze některé dílčí práce).

21. Námitka žalobce, že by za účelem prokázání důvodu k liberaci musel v zásadě doložit, že poptal všechny firmy působící v regionu, není na místě. Ze seznamu subjektů v přípisu ze dne 6. 3. 2020 vyplývá, že žalobce v rámci Jihočeského kraje oslovil pouze pět firem a ze Středočeského kraje, přímo sousedícího s dotčeným k. ú. Cunkov, kontaktoval pouze jeden subjekt. Oblast působení pana [REDACTED] žalobce neuvedl a u dalších, též pouze jmény označených osob, žalobce zmínil, že tyto v Jihočeském kraji nepůsobí. Žalovanému je přitom z úřední činnosti známo, že v Jihočeském kraji provozuje lesnické činnosti řada dalších subjektů. Oslovení pouze šesti firem v rámci dvou krajů žalovaný nehodnotil coby vynaložení takového úsilí, které by mohlo být považováno za důvod k liberaci.
22. Názor žalobce, že se prvostupňový orgán svým tvrzením o účelovém protahování řízení žalobcem navrženými výsledky svědků snažil racionalizovat svůj nezákonný postup spočívající v neprovedení těchto výsledků, žalovaný považoval za nepodložený. Jakožto ztížení řízení vedeného správním orgánem hodnotil naopak postup žalobce, když prvostupňovým orgánem vyžádané informace nedoložil a odkázal ho na to, aby si je sám opatřil u třetích osob, případně za tímto účelem vyslechl navržené svědky, přičemž řadu z nich ani řádně nespécifikoval. Žalovaný navíc provedení takového množství výsledků svědků považoval ve vztahu k zásadě hospodárnosti a procesní ekonomie obsažené v § 6 správního řádu za nereálné a neúčelné.
23. K výtce žalobce týkající se časové prodlevy mezi doručením výzvy ze dne 20. 1. 2020 a vydáním prvostupňového rozhodnutí žalovaný poznamenal, že žalobce měl možnost brojit proti nečinnosti inspekce postupem podle § 80 správního řádu.
24. Žalovaný nesouhlasil s tvrzením žalobce, že bylo povinností správních orgánů poučit žalobce o rozsahu důkazního břemene a o tom, že důkazní břemeno neunesl. Závěry žalobcem odkazovaných rozhodnutí Nejvyššího soudu na projednávanou věc nedopadají, neboť v řešeném případě bylo postupováno podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „přestupkový zákon“). Ten sice poučovací povinnost správních orgánů přímo neupravuje, v souladu s § 1 odst. 2 správního řádu je však nutné vycházet z § 4 odst. 2 správního řádu a nikoli z občanského soudního řádu, nebo z trestního práva, jak tvrdí žalobce. Z povahy správního řádu je přitom zřejmé, že správní orgán má povinnost účastníka řízení poučit pouze o jeho procesních právech a povinnostech. Povinnost poučit žalobce o tom, že důkazy, které po výzvě prvostupňového orgánu předložil, neprokazují dostatečným způsobem jím tvrzené liberační důvody, správnímu orgánu nenáležela. Žalovaný doplnil, že poučovací povinnost byla prvostupňovým orgánem naplněna zasláním poučení o právech a povinnostech

Shodu s prvopisem potvrzuje:

obviněného, které je přílohou přípisu ze dne 18. 9. 2019, č. j. ČIŽP/42/2019/6045. Žalovaný byl proto přesvědčen, že žalobci nebylo v průběhu správního řízení znemožněno tvrdit a prokazovat rozhodné skutečnosti za účelem zproštění odpovědnosti za spáchaný přestupek.

25. Teze žalobce, že správní orgány vycházely při svém rozhodování (zejména při vyvracení tvrzení žalobce) ze skutečností, které vůbec nebyly předmětem dokazování, není dle žalovaného relevantní. Argumentace správních orgánů ohledně instalace feromonových lapačů či konzultace vzniklého stavu s odborným lesním hospodářem panem [REDAKCE] nebyla součástí posuzování opodstatněnosti tvrzení o existenci liberačního důvodu spočívajícího v nezanedbání povinnosti pravidelné kontroly lesa žalobcem. Prvostupňový orgán nezpochybnil, že předmětný lesní porost byl v období do jara 2019 pravidelně kontrolován a nahodilá těžba (kůrovcem napadené stromy) zpracovávána. Tato okolnost však nic nemění na věci, že stromy napadené kůrovcem na jaře 2019 již včas asanovány nebyly a kůrovcové souše se zde nacházely ještě v době venkovní kontroly dne 7. 8. 2019.
26. Tato argumentace byla správními orgány využita pouze podpůrně za účelem dokreslení situace, tudíž nebylo zapotřebí vyzývat žalobce k doplnění odpovídajících důkazů. Připomínka prvostupňového orgánu na str. 4 prvostupňového rozhodnutí nesouvisí s povinnostmi stanovenými vlastníkem lesa § 32 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), nýbrž s opatřením, které žalobce mohl realizovat za účelem alespoň částečného zamezení šíření kůrovců z napadených stromů, které nebyly z porostu včas odstraněny. Žalobce mohl (a měl) námitku týkající se argumentace prvostupňového orgánu uplatnit již v odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí, což neučinil.
27. Žalovaný připustil, že na str. 6 napadeného rozhodnutí zmiňuje v souvislosti s opatřeními obecné povahy vydanými Ministerstvem zemědělství ve věci řešení kůrovcové kalamity na území ČR, že žalobce ničím nedoložil, že by povinností uvedeným v § 32 lesního zákona dostal. Žalovaný touto připomínkou reagoval na obecný přístup žalobce k řešení asanace kůrovcových stromů, vyplývající například již z jeho vyjádření ze dne 22. 7. 2019 k oznámení zahájení kontroly. Žalobce zde uvedl, že za jediné účinné opatření k zamezení šíření kůrovce, které zároveň aplikuje, považuje vytěžení napadených stromů a jejich následný odvoz z lesa.
28. Ve věci žalobcem citované teze žalovaného obsažené na str. 6 napadeného rozhodnutí, že ze spisu nevyplývá, že by žalobce vzniklý nepříznivý stav na svém lesním majetku konzultoval s odborným lesním hospodářem panem [REDAKCE], žalovaný opětovně odkázal na výše zmíněné vyjádření žalobce ze dne 22. 7. 2019. Žalobce zde omlouvá nepřítomnost svého odborného lesního hospodáře při venkovní kontrole dne 7. 8. 2019, jehož účast při kontrole si prvostupňový orgán vyžádal, přičemž uvádí, že pan [REDAKCE] se v případě potřeby vyjádří ke všem příslušným otázkám po návratu z dovolené. [REDAKCE] se však v průběhu správního řízení k situaci na lesních pozemcích žalobce nijak nevyjádřil. Lze tedy usuzovat, že žalobce nepovažoval za potřebné své tvrzení o vynaložení veškerého úsilí zabránit vzniku protiprávního stavu podpořit stanoviskem svého odborného lesního hospodáře. Žalovaný by přitom při volbě vhodné asanační metody a zajišťování odpovídajícího subjektu pro její realizaci očekával spíše součinnost s odborným lesním hospodářem než s panem [REDAKCE], s nímž měl žalobce uzavřeno pouze smlouvu o koupi dřeva nastojato s přednostním vytěžením kůrovci napadených stromů.

Shodu s prvopisem potvrzuje:

29. Závěrem žalovaný odkázal na text uvedený ve druhém odstavci na str. 8 napadeného rozhodnutí a podotkl, že s ohledem na množství obdobných případů, které jsou mu známy z úřední činnosti, považoval za nezbytné velmi pečlivě zvážit všechny okolnosti řešené věci a odlišit ji tak od případů, kdy malí vlastníci lesa vynakládali skutečně veškeré své úsilí, aby šíření kůrovců na svých majetcích zamezili, případně i zabránili jejich dalšímu šíření do okolních lesů.

Replika žalobce

30. Žalobce v replice pouze shrnul, které otázky považuje za klíčové pro posouzení žaloby, k čemuž zopakoval a shrnul žalobní body.

Posouzení žaloby soudem

31. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí, včetně řízení, jež jeho vydání předcházelo, v mezích žalobních bodů, jimiž je vázán, vycházející přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí správního orgánu [§ 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)]. Po posouzení věci dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
32. Podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb. *fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že vytvoří podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů.*
33. Podle § 21 odst. 1 přestupkového zákona *právnická osoba za přestupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila.*
34. Soud konstatuje, že žalobce nerozporoval, že byl dán protiprávní stav naplňující skutkovou podstatu přestupku dle § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb., leč současně byl toho názoru, že za přestupek z důvodu liberace dle § 21 odst. 1 přestupkového zákona neodpovídá.
35. Pokud jde o otázku důkazního břemene ve vztahu k liberaci, soud se ztotožňuje s názorem žalovaného, že liberační důvody musí tvrdit a prokázat účastník správního řízení, a nikoli správní orgán. Je proto lichá námitka žalobce, že měl prvostupňový orgán žalobci určit rozsah důkazního břemene, poněvadž iniciativa a aktivita ohledně liberačních důvodů byla výlučně na žalobci. Prvostupňový orgán nebyl povinen domýšlet za žalobce potenciální liberační důvody, vyrozumět o nich žalobce a vyzývat k jejich případnému prokázání. Tento závěr dle náhledu soudu jednoznačně plyne z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 6. 2014, č. j. 9 A 39/2011-44, č. 3168/2015 Sb. NSS, a z rozsudků Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2014, č. j. 4 As 123/2014-33, č. 3139/2015 Sb. NSS, a ze dne 31. 7. 2015, č. j. 1 As 159/2015-27 (oba rozsudky Nejvyššího správního soudu zmiňuje prvostupňové rozhodnutí na str. 8). Tentýž závěr uvádí i komentářová literatura: „*Vynaložení veškerého úsilí k zabránění přestupku musí prokázat právnická osoby. Právnická osoba tedy nese důkazní břemeno o této skutečnosti v řízení o přestupku, neboť se jedná o speciální ustanovení k § 50 odst. 3 spr. řádu, dle kterého musí správní orgán v řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost, zjistit i bez návrhu všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i neprospěch toho, komu má být povinnost (správní trest) uložena.*“ [BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR)].
36. Prvostupňový orgán však dle soudu nesrozumitelně a nedostatečně odůvodnil, proč nepřistoupil k výslechu žalobcem navržených svědků. Soud se neztotožňuje s názorem správních orgánů, že důkazní návrhy žalobce byly nedostačující, resp. nereagovaly na Shodu s prvopisem potvrzuje:

výzvu prvostupňového orgánu ze dne 20. 1. 2020. Žalobce ve svém přípisu ze dne 6. 3. 2020 sice u navržených svědků výslovně nspecifikoval, kdy přesně je oslovil a jaké činnosti u nich poptával, leč z kontextu (str. 3 přípisu žalobce) je dle soudu zjevné, že se tak stalo v době, kdy pan ██████ žalobci sdělil, že není schopen provést těžbu dle uzavřené smlouvy, přičemž k tomuto sdělení došlo v dubnu 2019 (str. 2 přípisu žalobce). Dále žalobce uvedl, že navrhované svědky oslovil telefonicky (tj. nemá o tom písemné záznamy) a že těmito důkazními návrhy reaguje na třetí odrážku výzvy prvostupňového orgánu ze dne 20. 1. 2020. I bez upřesnění, co bylo poptáváno po navržených svědcích, je tedy patrné, že žalobce navrhoval svědky k poptávce těžby a/nebo samostatné asanace kůrovcové hmoty (pokácení, chemické ošetření, mechanické odkornění), neboť výzva k předložení těchto důkazů byla obsahem třetí odrážky výzvy prvostupňového orgánu ze dne 20. 1. 2020. Soud pokládá formulaci důkazních návrhů žalobce za zcela dostačující, jelikož reaguje na výzvu prvostupňového orgánu, přičemž je evidentní, že časové a obsahové podrobnosti žalobce zamýšlel doplnit obsahem výslechů. Soud proto uzavírá, že v tomto rozsahu trpí prvostupňové, potažmo napadené rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti rozhodnutí, poněvadž důvody uváděné správními orgány se míjejí s obsahem žalobcova návrhu důkazů.

37. Další vadu spočívající v nedostatku důvodů prvostupňového rozhodnutí pak soud spatřuje v tom, jakým způsobem byla vypořádána žalobcem tvrzená intenzita liberačního důvodu. Prvostupňový orgán kromě toho, že považoval žalobcův návrh důkazů za nedostačující z hlediska specifikace důkazů, současně uvedl, že je mu známo, že existuje řada dalších subjektů, které mohly asanaci kůrovci napadených stromů provést. Toto tvrzení ovšem prvostupňový orgán nijak blíže nerozvedl. Soud se domnívá, že má-li být náležitě posuzováno úsilí žalobce o zabránění přestupku, musí dojít k poměření tohoto úsilí – počtu oslovených subjektů – s celkovým počtem subjektů, které myslitelně přichází v úvahu k oslovení. Soud se nedomnívá, že by bylo nutné např. oslovit všechny subjekty v dotčeném regionu (či dokonce v České republice), které se zabývají těžbou dřeva či jinými možnými způsoby asanace kůrovci napadených stromů, protože to s ohledem na jejich pravděpodobný vysoký počet a různou úroveň sebe prezentace (např. některé subjekty nemusí být dohledatelné na internetu) ani není reálně možné. Jde o to, aby byl osloven dostatečný počet takových subjektů svědčících o náležitém úsilí žalobce. Pokud ovšem prvostupňový orgán neuvedl, a to ani řádově, kolik dalších subjektů mohl žalobce oslovit a o co prvostupňový orgán opírá tento údaj (nebo alespoň jak dospěl ke svému kvalifikovanému odhadu tohoto údaje), pak soud nemůže než uzavřít, že se jedná o neodůvodněný závěr. Soud doplňuje, že napadené rozhodnutí se k této otázce nevyjádřilo, vada prvostupňového rozhodnutí tak vážne i na něm.
38. Soud podotýká, že nepovažuje nevyslechnutí pana ██████ a absenci snahy prvostupňového orgánu o zajištění důkazů, které měl pan ██████ ve své dispozici (o tom, jakým způsobem pan ██████ rozvázal smlouvy se svými dodavateli), za relevantní pro věc. Podstatné je zodpovědět otázku, zda poté, co pan ██████ nasmlouvanou těžbu neprovedl, žalobce vynaložil veškeré úsilí o provedení, resp. zajištění provedení opatření proti kůrovci. Naopak otázku, zda žalobce s panem ██████ probíral i jiný způsob asanace kůrovcových stromů než jejich přednostní vytěžení a odvoz, má soud za podružnou. Nadto ani z prohlášení pana ██████ ze dne 19. 9. 2019, ani z jiných podání žalobce (zejména z těch pasáží, kde navrhoval výslech pana ██████) obsažených ve správním spisu nic takového neplyne, proč se soudu tvrzení žalobce, že by taková skutečnost vyplynula z výslechu pana ██████, jeví nepravděpodobné.

Shodu s prvopisem potvrzuje:

39. Soud pro úplnost dodává, že samotné neprovedení důkazů, bylo-li by řádně odůvodněno, by nevedlo k závěru o vadném postupu prvostupňového orgánu. Soud totiž nemůže přitakat tezi žalobce, že první rozhodnutí žalovaného zavazovalo prvostupňový orgán provést nějaké konkrétní důkazy. Prvostupňový orgán byl zavázán odůvodnit své vypořádání argumentace žalobce týkající se liberace a měl v tomto směru doplnit dokazování, z čehož nevyplývá povinnost provést konkrétní důkazy. Pokud by přitom žalobce na výzvu prvostupňového orgánu vůbec nereagoval, nebo by jím navržené důkazy byly irelevantní a prvostupňový orgán by řádně odůvodnil, proč tomu tak je, pak by nebylo možné konstatovat, že prvostupňový orgán nedodržel závazný právní názor vyjádřený v prvním rozhodnutí žalovaného.
40. Ohledně žalobních námitek, které rozporují, že žalobci bylo prvostupňovým orgánem vytýkáno, že neprovedl jiná opatření k zamezení rozšiřování kůrovců – odchyt kůrovců pomocí feromonových lapačů, a dále bylo žalobci žalovaným vytýkáno, že ze spisu nevyplývá, že by žalobce vzniklý nepříznivý stav na svém lesním majetku konzultoval s odborným lesním hospodářem panem [REDAKCE], se soud přiklání k vysvětlení žalovaného, že tato argumentace nebyla součástí posuzování existence liberačního důvodu spočívajícího v nezanedbání povinnosti pravidelné kontroly lesa žalobcem. Nadto soud podotýká, že stěžejním žalobcem tvrzeným liberačním důvodem, na němž spočívá koncepce žaloby, byla marná snaha žalobce o zajištění zpracování stromů napadených kůrovcem. Ostatní liberační důvody uplatněné žalobcem ve správním řízení zmiňuje žaloba jen okrajově. Lze dodat, že u stěžejního žalobcem tvrzeného liberačního důvodu nemá otázka aplikace feromonových lapačů a konzultace s odborným lesním hospodářem relevanci.

Závěr

41. Jelikož soud shledal napadené rozhodnutí nepřezkoumatelným pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů dle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s., zrušil soud napadené rozhodnutí, a to bez jednání. Jelikož se vada plně projevila již v prvostupňovém rozhodnutí, zrušil soud dle § 78 odst. 3 rovněž prvostupňové rozhodnutí. Dále soud vrátil věc dle § 78 odst. 4 s. ř. s. žalovanému k dalšímu řízení, ve kterém bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.), tedy pokud prvostupňový orgán neprovede žalobcem navržené důkazy – výsledky, bude povinen ve smyslu výše uvedených výtek soudu patřičně odůvodnit neprovedení těchto důkazů.
42. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Jelikož byl žalobce ve věci zcela úspěšný, uložil soud žalovanému zaplatit mu náhradu nákladů řízení. Náklady žalobce představuje zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč. Jiné náklady spojené se soudním řízením nebyly žalobcem konkretizovány ani doloženy. Soud pro úplnost dodává, že v soudním řízení správním se neuplatní vyhláška č. 254/2015 Sb., o stanovení výše paušální náhrady pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 občanského soudního řádu a podle § 89a exekučního řádu, ani nosné důvody nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 39/13, na jejichž základě lze nezastoupenému účastníkovi řízení, jenž má právo na náhradu nákladů řízení, přiznat náhradu hotových výdajů v paušální výši (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 8. 2015, č. j. 6 As 135/2015-79, a ze dne 5. 3. 2015, č. j. 6 Ads 299/2014-25).

Shodu s prvopisem potvrzuje:

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 30. května 2022

Mgr. Milan Tauber v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje: